

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради ПДМУ
протокол № 11 від 24 червня 2023 р.
Ректор ПДМУ

професор _____ Вячеслав ЖДАН

«25» червня 2023 р.

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ СТАЖУВАННЯ ЗА ФАХОМ
“ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ”**

Полтава – 2023

Навчальний план та програма стажування за фахом «Терапевтична стоматологія» розроблені співробітниками кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Української медичної стоматологічної академії згідно з наказами МОЗ України від 17.03.1993 р. №48 “Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності”, від 22.02.2019 р. №446 “Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів” та у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ:

1. **Скрипников П.М.** - завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ПДМУ, доктор медичних наук, професор.
2. **Хміль Т.А.** - доцент кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ПДМУ.
3. **Скрипнікова Т.П.** – професор кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ПДМУ.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. **Шінкарук-Диковицька М.М.** - завідувач кафедри терапевтичної стоматології Вінницького національного медичного університету ім.М.І.Пирогова, д.мед.н., професор.
2. **Лучинський М.А.** - завідувач кафедри терапевтичної стоматології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського, д.мед.н., професор.

Затверджено на засіданні кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ПДМУ, протокол № 21 від « 03 » червня 2023 р.

Зав.кафедри післядипломної освіти
лікарів-стоматологів ПДМУ, д.мед.н.
професор

П.М.Скрипников

Навчальний план і програма обговорені та схвалені на засіданні циклової методичної комісії навчально-наукового інституту післядипломної освіти ПДМУ, протокол № 10 від « 15 » червня 2023 р.

Голова
професор

Т.П.Скрипнікова

Відповідальний за випуск – проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти ПДМУ, професор І.М.Скрипник.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до ст.10 Закону України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 р., наказу МОЗ України від 17.03.1993 р. №48 “Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності”, від 22.02.2019 р. №446 “Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів” стажування є обов’язковою формою післядипломної освіти, якщо лікар не працював понад три роки за конкретною лікарською спеціальністю.

Основною метою циклу стажування є підготовка лікаря до роботи в лікувально-профілактичному закладі охорони здоров’я на посадах, які передбачені типовими номенклатурними табелями та освітньо-кваліфікаційними характеристиками лікаря-спеціаліста.

На цикл зараховуються лікарі за направленнями управлінь охорони здоров’я з терміном навчання від 1 до 6 місяців залежно від строку перерви в роботі та визначення початкового обсягу базових знань.

Програма передбачає вивчення всіх розділів, які необхідні лікареві для його професійної діяльності, з базовим, етапним та підсумковим контролем.

Після закінчення циклу (а він може тривати 1, 2, 3, 4, 5 та 6 місяців) проводиться атестація на визначення знань та вмінь, яка передбачає:

- *контроль знань та вмінь за комп’ютерними тестовими програмами, затвердженими Міністерством охорони здоров’я України;*
- *оцінку знань та вмінь опанування практичними навичками;*
- *співбесіду або іншу форму підсумкової оцінки рівня засвоєння навчальної програми.*

Атестація після закінчення циклу стажування проводиться в комісіях, створених при вищих навчальних закладах освіти III-IV рівнів акредитації.

Лікареві, який успішно атестований після закінчення курсів стажування, видається сертифікат установленого зразка про присвоєння звання лікаря-спеціаліста за фахом (наказ МОЗ України від 22.02.2019 №446, додаток 3).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

циклу стажування за фахом “Терапевтична стоматологія”

Термін навчання - 1 місяць (156 годин)

Мета: Підготовка лікаря-стоматолога-терапевта до атестації на визначення знань і практичних навиків з підтвердженням звання “лікар-спеціаліст” для подальшої роботи на посаді лікар-стоматолог-терапевт.

Контингент: лікарі-спеціалісти з фаху „Терапевтична стоматологія”, які не працювали за фахом не більше одного року та лікарі-стоматологи-терапевти, які з певних причин не атестувались на категорію або своєчасно не отримали (підтвердили) категорію і в яких закінчився термін дії сертифіката лікаря-спеціаліста.

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Кількість годин		
			лекції	семін.	практ.
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	2			2
2	Діагностика хвороб органів порожнини рота	4	2		2
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології	4			4
4	Діагностика та допомога при невідкладних станах	2		2	
5	Карієс	10		2	8
6	Захворювання пульпи	10		2	8
7	Захворювання періодонта	12		2	10
8	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	6			6
9	Пломбувальні матеріали	4		2	2
10	Захворювання пародонта	30	2	4	24
11	Захворювання слизової оболонки порожнини рота	30	2	4	24
12	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	6		2	4
13	Вибрані питання хірургічних втручань у терапевтичній стоматології	6	2		4
	ВСЬОГО	126	8	20	98
	<i>Додаткові програми</i>				
14	Військово-медична та військово-спеціальна підготовка	12			
15	Клінічна фармакологія	2			
16	Особливо небезпечні інфекції	6			
17	Медичне право	2			
18	Протидія насильству в сім'ї	2			
	РАЗОМ	24			
	ІСПИТ	6			
	ВСЬОГО ГОДИН	156			

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу стажування лікарів за фахом “Терапевтична стоматологія”
Тривалість навчання – 2 місяці (312 годин)

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Кількість годин		
			лекції	семін.	практ.
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	4	2	—	2
2	Діагностика хвороб органів порожнини рота	4	4	—	—
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології	6	2	—	4
4	Діагностика та допомога при невідкладних станах	6	-	2	4
5	Карієс	52	6	4	42
6	Захворювання пульпи	36	4	4	28
7	Захворювання періодонта	36	4	4	28
8	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	8	4	—	4
9	Пломбувальні матеріали	18	8	2	8
10	Захворювання пародонта	48	6	4	38
11	Захворювання слизової оболонки порожнини рота	42	6	8	28
12	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	10	4	2	4
13	Вибрані питання хірургічних втручань у терапевтичній стоматології	12	4	2	6
	ВСЬОГО	282	54	32	196
	<i>Додаткові програми</i>				
14	Військово-медична та військово-спеціальна підготовка	2			
15	Клінічна фармакологія	4			
16	Особливо небезпечні інфекції	2			
17	Медичне право	4			
18	Протидія насильству в сім'ї	2			
	РАЗОМ	24			
	ІСПИТ	6			
	ВСЬОГО ГОДИН	312			

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу стажування лікарів за фахом “Терапевтична стоматологія”
Тривалість навчання – 3 місяці (468 годин)

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Кількість годин		
			лекції	семін.	практ.
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	6	2	2	2
2	Діагностика хвороб органів порожнини рота	6	2	2	2
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології	12	4	4	4
4	Діагностика та допомога при невідкладних станах	12	4	4	4

5	Карієс	82	6	4	72
6	Захворювання пульпи	54	4	4	46
7	Захворювання періодонта	54	4	4	46
8	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	12	4	4	4
9	Пломбувальні матеріали	30	4	4	22
10	Захворювання пародонта	62	8	4	50
11	Захворювання слизової оболонки порожнини рота	64	8	4	52
12	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	14	4	2	8
13	Основні методи амбулаторного хірургічного лікування стоматологічних хвороб	18	4	4	10
	ВСЬОГО	426	58	46	322
	<i>Додаткові програми</i>				
	1. Військово-медична та військово-спеціальна підготовка	4			
	2. Організація невідкладної медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях	4			
	3. Гуманітарні аспекти клінічного мислення лікарів	2			
	4. Особливо небезпечні інфекції	6			
	5. Медична інформатика	2			
	6. Проблеми СНІДу	4			
	7. Туберкульоз	6			
	8. Радіаційна медицина	2			
	9. Імунологія	6			
	РАЗОМ	36			
	ІСПИТ	6			
	ВСЬОГО ГОДИН	468			
	<i>Факультативні програми</i>				
	1. Історія України	2			
	2. Основи конституційного права України	2			
	3. Метрологічне забезпечення закладів охорони здоров'я	2			

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу стажування лікарів за фахом “Терапевтична стоматологія”
Тривалість навчання – 4 місяці (624 годин)

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Кількість годин		
			лекції	семін.	практ.
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	8	2	2	4
2	Діагностика хвороб органів порожнини рота	8	4	2	2
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології	14	4	4	6
4	Діагностика та допомога при невідкладних станах	14	4	4	6
5	Карієс	124	4	4	116
6	Захворювання пульпи	72	4	4	64
7	Захворювання періодонта	72	4	4	64

8	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	14	4	4	6
9	Пломбувальні матеріали	30	4	4	22
10	Захворювання пародонта	90	8	4	78
11	Захворювання слизової оболонки порожнини рота	82	8	4	70
12	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	22	6	4	12
13	Основні методи амбулаторного хірургічного лікування стоматологічних хвороб	20	4	4	12
	ВСЬОГО	570	60	48	462
	<i>Додаткові програми</i>				
	1. Військово-медична та військово-спеціальна підготовка	6			
	2. Організація невідкладної медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях	6			
	3. Гуманітарні аспекти клінічного мислення лікарів	4			
	4. Особливо небезпечні інфекції	6			
	5. Медична інформатика	4			
	6. Проблеми СНІДу	6			
	7. Туберкульоз	6			
	8. Радіаційна медицина	4			
	9. Імунологія	6			
	РАЗОМ	48			
	ІСПИТ	6			
	ВСЬОГО ГОДИН	624			
	<i>Факультативні програми</i>				
	1. Історія України	2			
	2. Основи конституційного права України	2			
	3. Метрологічне забезпечення закладів охорони здоров'я	2			

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу стажування лікарів за фахом “Терапевтична стоматологія”
Тривалість навчання – 5 місяців (780 годин)

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Кількість годин		
			лекції	семін.	практ.
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	10	2	2	6
2	Діагностика хвороб органів порожнини рота	10	4	2	4
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології	16	4	4	8
4	Діагностика та допомога при невідкладних станах	16	4	4	8
5	Карієс	170	6	4	160
6	Захворювання пульпи	90	4	4	82
7	Захворювання періодонта	90	4	4	82
8	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	20	4	4	12
9	Пломбувальні матеріали	30	6	4	20

10	Захворювання пародонта	100	8	4	88
11	Захворювання слизової оболонки порожнини рота	92	8	4	80
12	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	26	4	4	18
13	Основні методи амбулаторного хірургічного лікування стоматологічних хвороб	44	6	4	34
	ВСЬОГО	714	64	48	602
	<i>Додаткові програми</i>				
	1. Військово-медична та військово-спеціальна підготовка	6			
	2. Організація невідкладної медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях	6			
	3. Гуманітарні аспекти клінічного мислення лікарів	6			
	4. Особливо небезпечні інфекції	12			
	5. Медична інформатика	6			
	6. Проблеми СНІДу	6			
	7. Туберкульоз	6			
	8. Радіаційна медицина	6			
	9. Імунологія	6			
	РАЗОМ	60			
	ІСПИТ	6			
	ВСЬОГО ГОДИН	780			
	<i>Факультативні програми</i>				
	1. Історія України	2			
	2. Основи конституційного права України	2			
	3. Метрологічне забезпечення закладів охорони здоров'я	2			

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
циклу стажування лікарів за фахом “Терапевтична стоматологія”
Тривалість навчання – 6 місяців (936 годин)

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Кількість годин		
			лекції	семін.	практ.
1	Організація стоматологічної допомоги населенню	12	4	2	6
2	Діагностика хвороб органів порожнини рота	12	4	2	6
3	Амбулаторне знеболювання в стоматології	18	4	4	10
4	Діагностика та допомога при невідкладних станах	18	4	4	10
5	Карієс	204	6	4	194
6	Захворювання пульпи	108	6	4	98
7	Захворювання періодонта	108	6	4	98
8	Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика	24	4	4	16
9	Пломбувальні матеріали	30	6	4	20
10	Захворювання пародонта	124	8	6	110
11	Захворювання слизової оболонки порожнини рота	110	8	6	96

12	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології	36	4	4	28
13	Основні методи амбулаторного хірургічного лікування стоматологічних хвороб	54	6	4	44
	ВСЬОГО	858	70	52	736
	<i>Додаткові програми</i>				
	1. Військово-медична та військово-спеціальна підготовка	6			
	2. Організація невідкладної медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях	12			
	3. Гуманітарні аспекти клінічного мислення лікарів	6			
	4. Особливо небезпечні інфекції	12			
	5. Медична інформатика	6			
	6. Проблеми СНІДу	12			
	7. Туберкульоз	6			
	8. Радіаційна медицина	6			
	9. Імунологія	6			
	РАЗОМ	72			
	ІСПИТ	6			
	ВСЬОГО ГОДИН	936			
	<i>Факультативні програми</i>				
	1. Історія України	2			
	2. Основи конституційного права України	2			
	3. Метрологічне забезпечення закладів охорони здоров'я	2			

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

циклу стажування за фахом “Терапевтична стоматологія”

Код курсу, розділу	Назва курсу, розділу
--------------------	----------------------

Курс 1

Організація стоматологічної допомоги населенню

- 1.1 Організація терапевтичної стоматологічної допомоги, лікувально-профілактичної допомоги дітям та невідкладної стоматологічної допомоги на різних рівнях її надання.
- 1.2 Санітарно-епідеміологічні вимоги до кабінету. Методи асептики та антисептики.
- 1.3 Посадові обов'язки адміністративного і медичного персоналу стоматологічних відділень, кабінетів.
- 1.4 Основні показники діяльності стоматологічних кабінетів і відділень.
- 1.5 Планування стоматологічної допомоги.
- 1.6 Основи профілактики стоматологічних хвороб.
- 1.7 Санітарно-просвітня робота в стоматології.
- 1.8 Лікарсько-трудова експертиза.
- 1.9 Етика і деонтологія в роботі лікаря.

Курс 2

Діагностика хвороб органів порожнини рота

- 2.1 Семіотика хвороб органів порожнини рота.
- 2.2 Клінічні методи дослідження щелепно-лицьової ділянки, лімфатичної системи, зубів, тканин пародонта, прикусу, оклюзії, слизової оболонки порожнини рота.
- 2.3 Лабораторні методи дослідження.
- 2.4 Рентгенологічні методи обстеження.
- 2.5 Методологічні аспекти діагностики.

Курс 3

Амбулаторне знеболювання в стоматології

- 3.1 Психопрофілактика болю.
- 3.2 Премедикація: види й основні фармакологічні засоби.
- 3.3 Місцеве аплікаційне знеболювання, форма і засоби.
- 3.4 Місцеве ін'єкційне знеболювання (інфільтраційне та провідникове, внутрішньопульпарне, інтралігаментарне, інтракісткове, плексуальне). Сучасні анестетики, їхня порівняльна характеристика і механізм дії.
- 3.5 Нетрадиційне знеболювання у стоматології.
- 3.6 Фізичні методи місцевого знеболювання (постійний струм, діадинамічні струми, флюктуючі струми тощо).
- 3.7 Методи і засоби загального знеболювання (інгаляційний, неінгаляційний наркоз).
- 3.8 Фізичні методи загального знеболювання (електросон, аудіо-аналгезія).

Курс 4

Діагностика та допомога при невідкладних станах

- 4.1 Клінічні прояви та невідкладна допомога при непритомності, колапсі, епілептичному нападі.
- 4.2 Причини, прояви та невідкладна допомога при шоках (анафілактичному, інфекційно-токсичному, кардіогенному).
- 4.3 Діагностика і невідкладна допомога при гіпо- та гіперглікемічній комах, інсульті.
- 4.4 Ознаки клінічної смерті та методика проведення непрямого масажу серця і штучної вентиляції легенів.
- 4.5. Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях м'яких тканин та кісток щелепно-лицьової ділянки.
- 4.6. Ускладнення після різних видів травм щелепно-лицьової ділянки.
- 4.7 Надання невідкладної допомоги при опіках та обмороженнях.

Курс 5

Карієс

- 5.1 Сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу.
- 5.2 Клініка, диференційна діагностика і лікування карієсу.
- 5.3 Профілактика карієсу.
- 5.4 Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу.

Курс 6

Захворювання пульпи

- 6.1 Класифікація, клініка, диференційна діагностика різних форм пульпіту залежно від віку та стану людини.
- 6.2 Методи лікування пульпіту.
- 6.3 Помилки й ускладнення, пов'язані з лікуванням пульпіту, запобігання їм та усунення.

Курс 7

Захворювання періодонта

- 7.1 Клініка, диференційна діагностика гострих і хронічних форм періодонтиту.
- 7.2 Консервативне лікування періодонтиту.
- 7.3 Хірургічні методи лікування періодонтиту.
- 7.4 Сучасна ендодонтія. Техніка та матеріали.
- 7.5 Помилки й ускладнення, пов'язані з лікуванням періодонтиту, запобігання їм та усунення.

Курс 8

Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування та профілактика

- 8.1 Ураження зубів, які виникають до прорізування, в період фолікулярного розвитку тканин.
- 8.2 Ураження зубів, які виникають після їх прорізування.

Курс 9

Пломбувальні матеріали

- 9.1 Сучасні відновлювальні та пломбувальні матеріали: композити, полікарбоксилатні і склоіономерні цементи, компомери, герметики, срібні амальгами II і III поколінь.

- 9.2 Бондингові системи для емалі та дентину. Адгезивна техніка реставрації.
- 9.3 Матеріали для заповнення кореневих каналів зубів.

Курс 10

Захворювання пародонта

- 10.1 Сучасні уявлення про етіологію та патогенез хвороб пародонта.
- 10.2 Сучасні класифікації хвороб пародонта. Клініка, діагностика, диференційна діагностика хвороб пародонта.
- 10.3 Методи комплексного лікування хвороб пародонта.
- 10.4 Гігієна порожнини рота людини з хворим пародонтом.
- 10.5 Фізичні методи лікування.
- 10.6 Помилки та ускладнення в лікуванні хвороб пародонта.
- 10.7 Диспансеризація хворих із хворобами тканин пародонта.

Курс 11

Захворювання слизової оболонки порожнини рота

- 11.1 Травматичні та виразково-некротичні ураження слизової оболонки рота.
- 11.2 Вірусні хвороби.
- 11.3 Кандидамікози СОПР. Клініка, діагностика, лікування, профілактика.
- 11.4 Алергічні хвороби (реакція негайного і сповільненого типу). Багатоформна ексудативна еритема. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит.
- 11.5 Зміни слизової оболонки рота при системних хворобах і хворобах обміну (шлунково-кишкового тракту, ендокринної, серцево-судинної, крові, гіпо- та авітамінозах, екзогенні інтоксикації).
- 11.6 Зміни слизової оболонки рота при дерматозах (пухирчатка, червоний плоский лишай, червоний вовчак).
- 11.7 Зміни слизової оболонки рота при специфічних хворобах (туберкульоз, сифіліс, лепра, ящур, гонорея).
- 11.8 Аномалії та хвороби язика.
- 11.9 Хвороби губ (хейліти).
- 11.10 Факультативні та облігатні передраки слизової оболонки порожнини рота і червоної облямівки губ.
- 11.11 Неврогенні хвороби обличчя та щелеп, діагностика та лікування.
- 11.12 Фізичні методи в комплексному лікуванні хвороб слизової оболонки порожнини рота.
- 11.13 Диспансеризація хворих із хворобами слизової оболонки порожнини рота.

Курс 12

Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології

- 12.1 Неперервний струм у методиках гальванізації, електрофорезу і електрознеболювання.
- 12.2 Імпульсні струми низької напруги низької частоти.
- 12.3 Перемінні струми і поля високої частоти, ультрависокої і надвисокої частоти.

- 12.4. Електроодонтометрія. Апаратура. Техніка проведення.
- 12.5. Масажі (гідро-, вібро-, вакуум-, ауто-).
- 12.6. Світлотерапія.
- 12.7. Застосування гіпо- та гіпертермії в стоматології.
- 12.8. Постійне електричне поле високої напруги. Аероіонотерапія і електроаерозольотерапія в стоматології.
- 12.9. УЗ-терапія.
- 12.10. Лазеротерапія.
- 12.12. Бальнеотерапія, парафін, озокерит, грязелікування.

Курс 13

Вибрані питання хірургічних втручань у терапевтичній стоматології

- 13.1. Операції видалення зуба. Методи лікування і профілактика ускладнень операції видалення зуба. Гайморит.
- 13.2. Операція резекції верхівки кореня зуба. Реплантація зуба.
- 13.3. Диференційна діагностика запальних хвороб одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит, флегмона, абсцес та ін.), методи лікування; ускладнення.
- 13.4. Хвороби слинних залоз, їх діагностика, диференційна діагностика, методи лікування.
- 13.5. Диференційна діагностика ушкоджень та хвороб скронево-нижньощелепного суглоба.
- 13.6. Неврогенні хвороби обличчя та щелеп, діагностика та лікування.
- 13.7. Хірургічні методи лікування хвороб пародонта (гінгівотомія, клаптева операція, кюретаж).

Курс 14

Військово-медична та військово-спеціальна підготовка

- 14.1 **Організація медичного забезпечення військ**
- 14.1.1. Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу.
- 14.1.2. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України.
- 14.1.3. Медична служба оперативних об'єднань.
- 14.2 **Військово-спеціальна підготовка**
- 14.2.1. Актуальні питання військової стоматології та надання стоматологічної допомоги населенню в надзвичайних станах.
- 14.2.2. Організація терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматологічної допомоги при надзвичайних станах.
- 14.2.3. Принципи і методи лікування вогнепальних поранень і травм щелепно-лицьової ділянки.
- 14.2.4. Опіки обличчя. Комбіновані радіаційні ураження щелепно-лицьової ділянки.
- 14.2.5. Організація харчування та догляду за пораненими у щелепно-лицеву ділянку на етапах медичної евакуації.

Курс 15

Клінічна фармакологія

- 15.1. Загальна клінічна фармакологія. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Взаємодія та побічні ефекти лікарських засобів. Особливості в стоматологічній практиці.

- 15.2 Клінічна фармакологія місцевих анестетиків. Принцип вибору.
- 15.3 Клінічна фармакологія наркотичних та ненаркотичних анальгетиків, нестероїдних та стероїдних засобів. Принципи раціонального застосування.
- 15.4 Клінічна фармакологія засобів, які впливають на обмін речовин в твердих тканинах зуба (препарати фтору, кальцію, фосфору), та вітамінів. Використання в стоматології.
- 15.5 Клінічна фармакологія противірусних та протигрибкових препаратів. Особливості використання в стоматології.
- 15.6 Клінічна фармакологія антибактеріальних засобів. Принципи використання.

Курс 16

Особливо небезпечні інфекції

- 16.1 Класифікація за збудниками інфекції та механізмом передачі.
- 16.2 Холера.
- 16.3 Ботулізм. Дизентерія. Сальмонельоз. Тифи – черевний, висипний, поворотний.
- 16.4 Дифтерія. Аденовірусная інфекція дихальних шляхів.
- 16.5 Чума. Гарячка: жовта, Ку, геморагічна, Ебола та інш.
- 16.6 Сибірська виразка.
- 16.7 СНІД.

Курс 17

Медичне право

- 17.1 **Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я**
- 17.1.1 Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я.
- 17.1.2 Історія становлення юридичної регламентації медичної діяльності в Україні.
- 17.1.3 Конституційне регулювання права людини на охорону здоров'я в Україні.
- 17.1.4 Загальна характеристика законодавства України про охорону здоров'я.
- 17.1.5 Тенденції розвитку й удосконалення нормативно-правової бази у сфері охорони здоров'я. Кодифікація законодавства про охорону здоров'я.
- 17.2 **Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин**
- 17.2.1 Система прав людини у сфері охорони здоров'я.
- 17.2.2 Пацієнт та його правовий статус: дефініційний і класифікаційний підходи. Правовий статус законних представників.
- 17.2.3 Права і обов'язки пацієнтів.
- 17.2.4 Медичний працівник та його правовий статус: понятійно-категорійний апарат і класифікація.
- 17.2.5 Права і обов'язки медичних працівників.
- 17.2.6 Механізми захисту прав суб'єктів медичних правовідносин.
- 17.3 **Юридична відповідальність медичних працівників за професійні правопорушення**
- 17.3.1 Юридична відповідальність медичних працівників: загальна характеристика.
- 17.3.2 Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів.
- 17.3.3 Цивільно-правова відповідальність у галузі охорони здоров'я.
- 17.3.4 Адміністративна та дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
- 17.3.5 Юридична практика у сфері охорони здоров'я.
- 17.4 **Правове регулювання стоматологічної допомоги в Україні**
- 17.4.1 Стоматологічна допомога в Україні: нормативне забезпечення. Біоетичне законодавство.
- 17.4.2 Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.
- 17.4.3 Правовий статус медичних працівників у галузі стоматології.
- 17.4.4 Юридична оцінка несприятливих наслідків надання стоматологічної допомоги. Поняття та види дефектів надання медичної допомоги. Юридична практика.

- 17.4.5 Господарська діяльність у стоматології. Особливості оподаткування стоматологічної діяльності.

Курс 18

Протидія насильству в сім'ї

- 18.1 Основні засади Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству за ознакою ст. 2 від 22.08.2018 № 658».
- 18.2 Попередження насильства в сім'ї «Сім'я без насильства».
- 18.3 Насильство в сім'ї. Як захистити себе та родину.

Загальні компетентності лікаря стоматолога-терапевта

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Професійні компетентності лікаря стоматолога-терапевта

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.
19. Спроможність проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань.
20. Спроможність удосконалення клінічного мислення під час діагностично-лікувального процесу.
21. Спроможність впровадження сучасних методів діагностики і лікування.

Кваліфікаційна характеристика лікаря-стоматолога-терапевта

Лікар-стоматолог-терапевт повинен вміти:

- непритомності;
- травматичному шоці;
- гострому судинному колапсі;
- гострій серцевій та дихальній недостатності;
- інсульті;
- алергічних реакціях (анафілактичний шок, набряк Квінке та ін.);
- гострому животі;
- епілептичних припадках;
- опіках та обмороженнях.
- зупинити зовнішню кровотечу;
- провести первинну обробку ран, перев'язати та тампонувати рани;
- зробити трахеотомію;
- здійснити передню та задню тампонаду носа;
- проводити непрямий масаж серця;
- проводити штучну вентиляцію легень шляхом дихання "рот в рот" та "рот в ніс";
- промити шлунок;
- вжити спеціальні заходи при особливо загрозливих інфекціях, радіаційних обставинах, надзвичайних ситуаціях;
- надавати невідкладну допомогу при гострому зубному болю, переломі та вивиху зубів, переломі верхньої та нижньої щелеп, вивиху висково-нижньощелепного суглоба.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗНАННЯ

Лікар-стоматолог-терапевт повинен знати:

- основи організації стоматологічної допомоги населенню;
- перелік необхідного стоматологічного обладнання, інструментарію, матеріалів, медикаментів та нормативи їх використання, будову, принципи роботи та особливості експлуатації стоматологічного обладнання, техніку безпеки;
- особливості роботи середнього та молодшого медперсоналу в стоматологічних закладах;
- біології ротової порожнини, біомеханіку та функції органів ротової порожнини, вікові зміни щелепно-лицевої ділянки, анатомію, гістологічну будову та функціональні особливості зубів, пародонту та слизової оболонки ротової порожнини;
- принципи обстеження хворих, значення спеціальних та допоміжних методів дослідження, показання та протипоказання при їх призначенні;
- симптоматику стоматологічних захворювань, їх діагностику і лікування;
- взаємозв'язок стоматологічної патології з патологією інших органів та систем;
- методи анестезії, які застосовуються в терапевтичній стоматології;
- фармакодинаміку лікувальних засобів, які вживаються в терапевтичній стоматології;

- показання до застосування фізичних факторів в лікуванні основних стоматологічних захворювань;
- принципи діагностики, лікування і профілактики стоматологічних захворювань.

СПЕЦІАЛЬНІ НАВИКИ

Лікар-стоматолог-терапевт повинен вміти:

- проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні і допоміжні методи дослідження;
- проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань;
- діагностувати аномалії розвитку зубів та деформації щелеп;
- діагностувати захворювання слинних залоз;
- застосовувати різні види знеболювання по показанням;
- проводити лікування і здійснювати при наявності відповідних показань профілактику слідуючих захворювань:
 - некаріозних уражень твердих тканин зуба (шліфування, ремінералізуюча терапія, пломбування з використанням композитних і інших матеріалів);
 - карієсу зубів (ремінералізуюча терапія, закриття фісур, препарування каріозних порожнин, виготовлення та застосування ізолюючих прокладок, тимчасових і постійних пломбуєчих матеріалів, шліфування та полірування пломб по показанням);
 - пульпіту (вітальний та девітальний метод, ампутація та екстирація пульпи, комбінований метод, надання невідкладної допомоги);
 - періодонтиту (механічна, хімічна та медикаментозна обробка кореневих каналів, розширення їх і пломбування, застосування фізіотерапевтичних методів, надання невідкладної допомоги);
 - захворювань пародонту (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз, ідіопатичні захворювання, пародонтоми);
 - захворювань слизової оболонки порожнини (травматичні ушкодження, інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- та авітамінозах, захворюваннях крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракових захворюваннях);
 - хейлітів, аномалій та захворювань язика;
 - невrogenних захворювань щелепно-лицевої ділянки;
 - професіональних уражень щелепно-лицевої області.

ПЕРЕЛІК
практичних навичок лікаря-стоматолога-терапевта

№ п/п	Назва практичних навичок
1	Основні нормативи та показники діяльності стоматологічних поліклінік, відділень і кабінетів (методика, розрахунок, оцінка)
2	Облікова та звітна документація у стоматології
3	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, стану пародонта і слизової оболонки рота.
4	Електроодонтодіагностика
5	Аналіз результатів лабораторних досліджень, рентгенограм
6	Сучасні методи препарування та пломбування всіх видів каріозних порожнин і порожнин зубів
7	Сучасна ендодонтична обробка і пломбування кореневих каналів пастами, штифтами, носіями гутаперчі
8	Ремінералізуюча терапія
9	Сучасні методи видалення зубного нальоту, каменя
10	Оцінка стану прикусу, визначення та усунення травматичної оклюзії при хворобах пародонта, вибіркове пришліфовування зубів
11	Шинування зубів
12	Сучасні методи місцевого лікування пародонтиту
13.	Хірургічні методи лікування хвороб тканин пародонта
14	Аплікаційне, інфільтраційне та провідникове знеболення щелепно-лицьової ділянки. Сучасні анестетики та методи їх введення
15	Надання невідкладної допомоги при непритомності, шокові, колапсі
16	Кріодеструкція
17	Депофорез
18	Лазерне випромінювання в лікуванні захворювань слизової оболонки порожнини рота та пародонта

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белоклицкая Г.Ф. Азбука ручного скейлинга: пособие [для врачей] / Г.Ф. Белоклицкая, Т.Б. Волинская. - К.: КИТ, 2011.- 68с.
2. Борисенко А.В. Практична пародонтологія: [видання для стоматологів, лікарів інших спеціальностей, слухачів курсів післядипломної освіти, лікарів-інтернів, студ. мед. вузів] / А.В. Борисенко. – К.: Доктор-Медіа, 2011.-472с.
3. Військова стоматологія: підручник / А.М.Лихота, В.В.Коваленко.- К.:УВМА, АграрМедіаГруп, 2016 .- 284 с.
4. Захворювання пародонта у дорослих і дітей [навч. посібник для лікарів-інтернів стоматологів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти] / П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Козакова. – Полтава: Вид-во УМСА, 2010.-140с.
5. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. посібн. [для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. післядипл.освіти] / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька. – К.: Грамота, 2007. - 280с.
6. Кириленко І.І. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: навч.посіб./ І.І.Кириленко, І.В.Палійчук, М.М.Рожко. - К.:ВСВ «Медицина», 2016.- 352 с.
7. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: [навч. посібник для лікарів-інтернів і лікарів-курсантів закл. (факульт.) післядипломної освіти] / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. – К.: ВСВ Медицина, 2013.-224с.
8. Основи стоматологічної діяльності (організаційно-правові, гігієнічні, деонтологічні): навч.-довідниковий посібник для студ. стомат. факультетів вузів, лікарів-інтернів, магістрантів, клінічних ординаторів, практичних лікарів / [В.Ф. Москаленко, В.Г. Бардов, ВО. Маланчук та ін.].- [Вид. 2-е]. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 440 с.
9. Профілактика стоматологічних захворювань: навч. посібник для студ., лікарів-інтернів та лік.-стоматологів / [Н.І. Смоляр, О.М. Гуменюк, Т.П. Кравець та ін.]; під ред. проф. Н.І. Смоляр та О.М. Гуменюк. – Львів: Магнолія-2006, 2012. – 368 с.
10. Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Шинкевич В.І., Товма В.В. Індивідуальні та вікові клініко-морфологічні особливості слизової оболонки органів ротової порожнини. Навч. посібник для лікарів-інтернів.- Полтава, 2016.- 102 с.
11. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Терапевтична стоматологія. Том 1 / [П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Д.Р. Шиленко, Ю.І. Мастеров]. – Полтава: [б.в.], 2009.-157с.
12. Стоматологія: Нормативне виробничо-практичне видання: збірник для керівників лікувально-профілактичних установ, їх заступн., зав. відділень та широкого загалу спеціалістів / [відповід. редактор Т.В. Марухно]. – К.: МНІАЦ медичної статистики; МВІЦ Медінформ, 2014. – 748 с.

13. Стоматологія у двох книгах. Книга 1: підруч. для лікарів-інтернів стомат. факультетів післядипл. освіти, магістрантів, аспірантів, клін. ординаторів, лікарів-стоматологів / [Рожко М.М., Попович З.Б., Куроєдова В.Д. та ін.]; за ред. проф. М.М. Рожка. – К.: ВСВ Медицина, 2018.- 872с.
14. Ураження шкіри обличчя та слизової оболонки порожнини рота вірусом простого герпесу I типу (клінічні прояви, діагностика, методи лікування, профілактика): навч. пос. для лікарів-інтернів та лікарів-стоматологів / [П.М. Скрипников, К.Є. Іщейкін, І.П. Кайдашев та ін.]. – Полтава: АСМІ, 2013.-84с.
15. Шинкевич В.І. Карієс зубів: навч. посібник [для лікарів-інтернів факультетів післядипломної освіти вищ. мед. закл. III-IV р.а., магістрів, клінічних ординаторів, лікарів-стоматологів] / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев. – Полтава: АСМІ, 2011.-98с.
16. Югов В.К., Скрипникова Т.П. Променева діагностика в ендодонтії: Навчальний посібник, затвердж. МОН України.- Полтава, 2015.- 191 с.